

Socjologia moralności
Podyplomowe Studium Filozofii i Etyki
ISNS UW, 2014/2015

Prowadząca: dr Monika Rogowska-Stangret
Instytut Filozofii, Uniwersytet Warszawski
e-mail: monika.rogowska@gmail.com

E-mail kursu: socjologia.moralnosci2014@gmail.com
Login: socjologia.moralnosci2014
Hasło: socjologia.moralnosci1

(Lektury obligatoryjne oznaczone są „•”; dodatkowe „–”).

Semestr zimowy:

11.10.2014 **Wprowadzenie: Moralność jako „fakt społeczny” (M. Ossowska).**

25.10.2014 **Wykład inauguracyjny prof. Magdalena Środa.**

8.11.2014 **Socjologia moralności – definicja, metody:**

- M. Ossowska, *Uwagi wstępne oraz Metody i teorie*, w: też, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 11-15 oraz ss. 137-180.

22.11.2014 **Wykluczenie społeczne:**

- E. Goffman, *Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005, ss. 7-26 (wstęp J. Tokarskiej-Bakir);
- E. Goffman, *Piętno a tożsamość społeczna*, w: tenże, *Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005, ss. 31-76;
- E. Goffman, *Przystosowanie do grupy a tożsamość ego oraz Ja i jego „inny”*, w: tenże, *Piętno. Rozważania o zranionej tożsamości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2005, ss. 147-182.

6.12.2014 **Normy i władza:**

- M. Ossowska, *Funkcjonowanie norm w życiu społecznym*, w: też, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 103-136.
- G. Deleuze, *Postscriptum o społeczeństwach kontroli*, w: tenże, *Negocjacje 1972-1990*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP we Wrocławiu, Wrocław 2007, ss. 183-188.
- M. Foucault, *Wykład 17 marca 1976*, w: tenże, *Trzeba bronić społeczeństwa*, Wydawnictwo KR, Warszawa 1998, ss. 237-260.
- Z. Bauman, *Ciało i przemoc w obliczu ponowoczesności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 1995.

20.12.2014 **Kobieta i społeczeństwo:**

- M. Ossowska, *Czynniki biologiczne (rasa, płeć)*, w: też, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 23-25;

- A. Titkow, *Tożsamość polskich kobiet: ciągłość, zmiana, konteksty*, Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 2007, ss. 17-46 oraz 173-220;
- Teksty z książki *Czarna księga kobiet: Sprawa Hidżabu we Francji, Prawa wyborcze i uczestnictwo kobiet w życiu politycznym – o co toczy się gra, Równość płci i rozwój*, ss. 327-337, 491-522, 530-553.

9.01.2015 **Macierzyństwo:**

- E. Korolczuk, R. E. Hryciuk (red.), *Pożegnanie z matką Polką: dyskursy, praktyki i reprezentacje macierzyństwa we współczesnej Polsce*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, ss. 7- 20 (*Wstęp: Pożegnanie z Matką Polką?*), 27-45 (A. Titkow, *Figura Matki Polki. Próba demitologizacji*), 215-232 (E. Korolczuk, *Ciało z ciała matki? Konstruowanie macierzyństwa i seksualności w kontekście międzypokoleniowym*), 235-262 (J. Mizielińska, *Czy macierzyństwo jest już od zawsze heteroseksualne? Próba refleksji*);
- A. Rich, *Zrodzone z kobiety. Macierzyństwo jako doświadczenie i instytucja*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2000, ss. 9-52 (*Wprowadzenie (1986)* oraz *Słowo wstępne (1976)*).

16.01.2015 **Nowy mężczyzna?:**

- *Miejsce kobiety w związku: czyżby zmierzch męskości?*, w: *Historia życia prywatnego. Od I wojny światowej do naszych czasów*, tom 5, pod red. A. Prosta i G. Vinventa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006, ss. 342-349;
- Teksty z książki *Nowi mężczyźni? Zmieniające się modele męskości we współczesnej Polsce*, M. Fuszara (red.), Trio, Warszawa 2008: *Przemiany męskości w kulturze współczesnej*, *Wizerunek ojca w polskich mediach na przełomie XX i XXI wieku*, ss. 21-54, 115-146.
- Z. Melosik, *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2006, ss. 7-12 (*Wprowadzenie: społeczna defensywa mężczyzn*).

7.02.2015 **Seksualność i społeczeństwo:**

- J. Kochanowski, *(Homo)seksualność jako przedmiot analizy socjologicznej: od socjologii dewiacji do teorii queer*, w: tenże, *Fantazmat zróżnicowany. Socjologiczne studium przemian tożsamości gejów*, Universitas, Kraków 2004, ss. 93-139;
- J. Mizielińska, *Przed prawem/ poza prawem*, w: tenże, *Płeć, ciało, seksualność. Od feminizmu do teorii queer*, Universitas, Kraków 2006, ss. 143-161;

21.02.2015 **Miłość i związki uczuciowe:**

- U. Beck, E. Beck-Gernsheim, *Miłość na odległość. Modele życia w epoce globalnej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, ss. 69-98.
- *Matżeństwo pod znakiem zapytania i celebrowanie związku*, w: *Historia życia prywatnego. Od I wojny światowej do naszych czasów*, tom 5, pod red. A. Prosta i G. Vinventa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006, ss. 329-341;
- M. Gdula, *Trzy dyskursy miłosne*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2009.

Semestr letni:

7.03.2015 **Konstelacje rodzinne:**

- M. Ossowska, *Struktura rodziny*, tenże, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 66-72;

- *Rodzina i jednostka*, w: *Historia życia prywatnego. Od I wojny światowej do naszych czasów*, tom 5, pod red. A. Prosta i G. Vinventa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006, ss. 69-108;
- J. Mizielińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, *Rodziny z wyboru w Polsce. Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych*, http://rodzinyzwyboru.pl/wp-content/uploads/2014/10/Raport_Rodziny-z-wyboru-w-Polsce.-%C5%BBycie-rodzinne-os%C3%B3b-nieheteroseksualnych.pdf;
- D. Anapol, *Poliamoria. Miłość i intymność z wieloma partnerami i partnerkami*, Czarna Owca, Warszawa 2013 (wybór).

21.03.2015 **Bieda i dostatek:**

- M. Ossowska, *Czynniki ekonomiczne oraz Zróżnicowanie społeczne wpływające na zróżnicowanie etosu*, w: taż, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 40-60.
- H. Palska, *Bieda i dostatek. O nowych stylach życia w Polsce końca lat dziewięćdziesiątych*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2002, ss. 45-78 (*Zdani na los. Biografie biednych*), ss. 79-123 (*Gotowi do zmiany. Biografie żyjących w „dostatku”*), ss. 207-227 (*Pariasi i obywatele? Strefa publiczna i udział w życiu społecznym*).

11.04.2015 **Praca:**

- *Praca*, w: *Historia życia prywatnego. Od I wojny światowej do naszych czasów*, tom 5, pod red. A. Prosta i G. Vinventa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006, ss. 23-68.
- Titkow, D. Duch-Krzystoszek, B. Budrowska, *Nieodpłatna praca kobiet: mity, realia, perspektywy*, Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 2004, ss. 17-36 (rozdział I);
- Titkow, D. Duch-Krzystoszek, B. Budrowska, *Nieodpłatna praca kobiet: mity, realia, perspektywy*, Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 2004, ss. 159-204 (rozdział VI);
- M. Weber, *Etyka protestancka a duch kapitalizmu*, Wydawnictwo Test, Lublin, ss. 145-183 (*Asceza a duch kapitalizmu*).

25.04.2015 **Religia i ateizm:**

- M. Ossowska, *Zależność moralności od religii*, w: taż, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 76-83.
- *Katolicy: wyobrażenia i grzech*, w: *Historia życia prywatnego. Od I wojny światowej do naszych czasów*, tom 5, pod red. A. Prosta i G. Vinventa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2006, ss. 449-486;
- Teksty z książki *Niezbędnik ateisty*, P. Szumlewicz (red.), Wydawnictwo Czarna Owca, Warszawa 2010: *I ty możesz zostać ateistą, Prawo bez Boga jest możliwe, Nauka i humanizm wobec przesądów religijnych, Lęk, odczarowanie i różnorodność – ateista w ponowoczesnym świecie*, ss. 11-24, 123-140, 207-220, 235-250;
- H. Arendt, *Religia i intelektualisci*, w: taż, *Salon berliński i inne eseje*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008, ss. 164-168;
- J. Kristeva, *Ta niewiarygodna potrzeba wiary*, Universitas, Kraków 2010, ss. 19-114.

9.05.2015 **Cenzura, przestrzeń publiczna, sztuka:**

- M. Ossowska, *Moralność i sztuka*, w: taż, *Socjologia moralności. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 96-99.

- E. Majewska, *Cenzura i mowa nienawiści w koncepcji Judith Butler, Sztuka i cenzura w neoliberalizmie, Polskie zmagania z cenzurą po 1989*, w: taż, *Sztuka jako pozór. Cenzury i inne paradoksy upolitycznienia kultury*, Korporacja ha!art, Kraków 2013, ss. 43-46, 47-54, 71-88;
- J. Butler, *Domyślna cenzura i dyskursywna sprawczość*, w: taż, *Walczące słowa. Mowa nienawiści i polityka performatywu*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2010, ss.147-188.
- J. M. Coetzee, *Obrażanie się oraz Wynurzanie się z cenzury*, w: tenże, *Obraza. Eseje o cenzurze*, Znak, Kraków 2011, ss. 13-81.

23.05.2015 **Ludzie i zwierzęta:**

- Fragmenty z książki *Pies też człowiek? Relacje psów i ludzi we współczesnej Polsce*, M. P. Pręgowski, J. Włodarczyk (red.), Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2014, ss. 7-74 (*Trzecia Rzeczpospolita Czworonożna: badając psy i ich ludzi we współczesnej Polsce oraz Dominacja czy kooperacja, właściciel czy przewodnik? Role psów i ludzi w szkoleniu dawniej i dzisiaj*);
- J. Włodarczyk, *Strefy kontaktu, strefy władzy. Feministyczna analiza relacji kobiet i psów w sportach kynologicznych w Polsce*, M. Dąbrowska, *Głęboka gra? O wystawach psów rasowych w Polsce*, w: *Pies też człowiek? Relacje psów i ludzi we współczesnej Polsce*, M. P. Pręgowski, J. Włodarczyk (red.), Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2014, ss. 115-149 oraz ss. 195-228.

13.06.2015 **Zwierzęce korzenie moralności:**

- F. de Waal, *Małpy i filozofowie. Skąd pochodzi moralność?*, Copernicus Center Press, Kraków 2013, ss. 25-84;
- E. Grosz, *Darwin i gatunek ludzki*, „Przegląd Filozoficzno-Literacki”, 4 (32), 2011, ss. 47-64.

20.06.2015 **Ostatnie zajęcia. Egzamin pisemny.**

Zaliczenie przedmiotu:

Przedmiot zaliczany jest na ocenę egzaminacyjną. Na końcową ocenę składa się:

Aktywność 50 %:

Dopuszczalne są 3 nieobecności w roku akademickim. Każda dodatkowa nieobecność skutkuje obniżeniem końcowej oceny o jeden stopień.

Przygotowanie do zajęć, znajomość literatury obowiązkowej i aktywne uczestniczenie w dyskusjach.

Przygotowanie referatu(ów) dotyczących wybranego problemu etycznego w oparciu o wskazaną literaturę. Ocena referatu może stanowić do 30% oceny końcowej.

Wynik końcowego egzaminu 50%

Egzamin będzie miał formę pisemną. Będzie się składał z kilkunastu pytań testowych dotyczących literatury obowiązkowej oraz dwóch krótkich pytań otwartych z zakresu problematyki interesującej słuchacza/kę.

Oceny będą wystawiane według następującej skali: 100-90% - ocena 5,0; 89-85% - ocena 4,5; 84-75% - ocena 4,0; 74-70% - ocena 3,5+; 69-60% - ocena 3,0; 59-0% - 2.